

Çağdaş İslam Arap Düşüncesi ve Cabiri

Atilla Arkan

[Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü]

Özet

Muhammed Abid el-Cabiri Çağdaş İslam düşüncesinin temsilcilerinden bir tanesi olması itibarıyla modern dönem İslam düşüncesinin zaaf ve güçlü taraflarını yansıtır. Çağdaş İslam düşüncesi gerileme, yenileşme ve ilerleme kavramları üzerine odaklanır ve tarihsel sürekliliği ihmal eder. Ayrıca Çağdaş Batı düşüncesinin eleştirilebilecek yönleri de çoğu zaman gözden kaçırılmıştır. Bu bağlamda Klasik İslam düşüncesi çoğu zaman sapı ve gerilemenin sebebi olarak da algılanır. Cabiri'de bu genel çerçevenin içerisinde yer alır. Bu çalışma Cabiri'yi Çağdaş İslam düşüncesiyle ilişkili olarak ele alacak ve bu yönler gösterilecektir. Düşününürün Klasik İslam bilgi yapılarına dair, tasnif, analiz ve eleştirileri sunulacaktır. Cabiri beyan ilimleri olarak isimlendirdiği fıkıh ve kelam gibi dini ilimleri Arap dilinin sınırları içinde kalmakla eleştirir. Cabiri'ye göre irfan yani Tasavvuf ise aklın iptali olması ve "atıl akıl" olması bakımından kendisi gerilemenin en önemli sebeplerinden bir tanesidir. Burhan yani felsefe ise 12 yüzyıldan sonra Müslüman topraklarda etkisini kaybetmiştir. Bu çalışma Cabiri'nin bu yaklaşımlarını ve yargılarını eleştirel bir gözle değerlendirecektir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş İslam Düşüncesi | Cabiri | İslami İlimler | Beyan | Burhan | İrfan | Felsefe | Tasavvuf | Fıkıh | Kelam

Contemporary Islamic Arap Thought and Cabiri

Abstract

Muhammad Abid el-Cabiri, as one of the leading representative of Modern Islamic Thought, reflects the strengths and weakness of this thought. Modern Islamic thought focuses on the problem of progress, development and decline while neglecting the historical continuity of Muslim societies. Additionally, Modern Muslim thinkers disregard different dimensions of Modern Western thought which should be intellectually criticized. In this context, Classical Islamic Thought is often considered as the reason of the decline of Islamic Civilization. As a Modern Muslim thinker, Cabiri also shares the same intellectual framework. This article evaluates Cabiri within the framework of Modern Islamic Thought. Cabiri criticizes Islamic sciences (beyan) such as fiqh and kalam and claims that they cannot go beyond the borders of Arabic Language. Moreover he considers Tasawwuf (irfan) as the main responsible for the decline of Islamic thought as "an inactive intellect". Demonstration (burhan), namely Philosophy, is not influential tradition in Muslim lands since the twelfth Century.

Keywords: Modern Islamic Thought | Cabiri | Islamic Sciences | Religious Rhetoric | Demonstration | Gnosis | Philosophy | Tasawwuf | Fiqh | Kalam